

Full diocesà

25 de juliol del 2021

p4 – 75 anys del concurs de Cantonigròs

p5 – Nomenaments eclesiàstics al bisbat

Obertura de l'Any Ignasià a Manresa

Dissabte vinent, 31 de juliol, festa de Sant Ignasi, amb una missa a la Santa Cova de Manresa s'obrirà la Porta Santa del santuari i es beneïran els nous mosaics, obra del jesuïta i artista eslovè Marko Ivan Rupnik. L'eucaristia tindrà lloc a les 19,30h, amb entrada sota inscripció prèvia, i serà presidida per P. Arturo Sosa, general de la Companyia de Jesús.

Manresa obre així el 500 aniversari de l'estada d'Ignasi de Loiola a la ciutat, on va experimentar fenòmens místics i de solidaritat amb els pobres. Amb aquesta efemèride es vol potenciar l'atracció que Manresa ha tingut al llarg de mig mil·lenni com a bressol de les espiritualitat ignasiana.

Fou el 25 de març de 1522 quan Ignasi va baixar a Manresa, on va viure onze mesos, que foren decisius en la seva transformació espiritual. L'estada de sant Ignasi a Manresa –molt més llarga del que estava previst– té un gran relleu en la biografia i l'obra del sant, vivint en una cova vora el Cardener. Segons relata ell mateix, va ser en aquesta ciutat on tingué les experiències espirituals que l'inspiraren en la redacció de la seva obra principal, els *Exercicis espirituals*.

L'Any Ignasià (Ignatius500) es va obrir oficialment el propassat 20 de maig a Pamplona i s'estendrà fins al 31 de juliol de 2022 amb diversos actes que posaran relleu a aquesta efemèride.

«No sabeu què demaneu. Podeu beure el calze que jo he de beure?»

Sant Jaume Apòstol

Lectura dels Fets dels Apòstols

En aquells dies, el testimoni que els Apòstols donaven de la resurrecció de Jesucrist el confirmaven amb el poder que tenien d'obrar molts miracles i prodigis entre el poble. Els guardes s'emportaren els Apòstols i els presentaren al sanedrí. El gran sacerdot començà així el seu interrogatori: «Us vam prohibir severament d'ensenyar res més en el nom de Jesús, però vosaltres heu omplert Jerusalem de les vostres doctrines i voleu fer-nos culpables de la sang d'aquest home.» Pere i els Apòstols contestaren: «Obeir Déu és primer que obeir els homes. El Déu dels nostres pares ressuscità Jesús, que vosaltres havíeu mort penjant-lo en un patíbul. La dreta de Déu l'ha enaltit com a Capdavanter i Salvador, per concedir al poble d'Israel la conversió i el perdó dels pecats. Nosaltres en som testimonis, i n'és també testimoni l'Esperit Sant que Déu ha donat a tots els qui l'obeeixen.» Ells, en sentir això, s'exasperaven i volien condemnar-los a mort. Més tard el rei Herodes feu matar amb l'espasa Jaume, el germà de Joan. (4,33.5,12.27-33.12,1b.2)

Salm responsorial

Que us lloïn les nacions, Déu nostre, que us lloïn tots els pobles alhora.
[66]

Lectura de la segona carta de sant Pau als cristians de Corint

Germans, portem el tresor del ministeri que Déu ens ha confiat com en gerres de terrissa. Així queda ben clar que aquest poder altíssim ve de Déu, i no pas de nosaltres. Quan les contrarietats ens envolten pertot arreu, no quedem del tot encercats; quan no sabem com escapar-nos, a la fi trobem la sortida; quan els qui ens persegueixen ja ens tenen a les mans, no quedem del tot abandonats; quan ens trobem per terra en la lluita, no arribem a perdre-hi la vida. Sempre i pertot arreu portem la mort de Jesús en el nostre cos, perquè també en el nostre cos es manifesti en el seu esclat la vida de Jesús. És ben bé així: nosaltres vivim, però per causa de Jesús sempre estem a mercè de la mort, i així la vida de Crist es manifesta en la nostra carn mortal. Jesús manifesta el seu esclat en la nostra carn mortal. D'aquesta manera, ni la mort no deixa mai de fer en nosaltres la seva obra, ni la vida en vosaltres. L'Escriptura diu: «Em sento ple de fe, i per això he parlat.» Nosaltres,

doncs, que tenim el mateix Esperit de la fe, també ens sentim plens d'aquesta fe, i per això parlem, i sabem que aquell qui ressuscità Jesús, el Senyor, també ens ressuscitarà a nosaltres amb Jesús i ens portarà a la seva presència juntament amb vosaltres. Perquè tot això és en bé vostre; així la gràcia de Déu, que es multiplica a mesura que s'estén a molta gent, farà que sigui desbordant l'acció de gràcies a la seva glòria. (4,7-15)

Lectura de l'evangelí segons sant Mateu

En aquell temps, la mare de Jaume i Joan, fills de Zebedeu, anà a trobar Jesús amb els seus fills i es prosternà per demanar-li un favor. Jesús li digué: «Què demanes?» Ella li respongué: «Maneu que en el vostre Regne aquests dos fills meus seguin l'un a la vostra dreta i l'altre a la vostra esquerra.» Jesús contestà: «No sabeu què demaneu. Podeu beure el calze que jo he de beure?» Ells li diuen: «Sí que podem.» Els diu Jesús: «És cert, vosaltres beureu el meu calze, però seure a la meua dreta i a la meua esquerra, no sóc jo qui ho ha de concedir; és per a aquells a qui el meu Pare ho ha reservat.» Quan els altres deu sentiren tot això s'indignaren contra els dos germans, però Jesús els cridà i els digué: «Ja sabeu que, a totes les nacions, els governants disposen dels seus súbdits com si en fossin amos, i els grans personatges mantenen els altres sota el seu poder. Entre vosaltres no ha de ser pas així: qui vulgui ser important entre vosaltres ha de ser el vostre servidor, i qui vulgui ser el primer ha de ser el vostre esclau, com el Fill de l'home, que no ha vingut a fer-se servir, sinó a servir els altres i a donar la seva vida com a preu de rescate per tots els homes.» (20,20-28)

«Qui vulgui ser el primer ha de ser el vostre esclau, com el Fill de l'home, que no ha vingut a fer-se servir, sinó a servir els altres i a donar la seva vida com a preu de rescate per tots els homes»

Miracle d'abundor

Carles Riera i Fonts, pvre.

La multiplicació dels pans i els peixos és una mostra de l'obrar de Déu, de la seva magnanimitat, exuberància i força nodridora.

En aquella «eucaristia» improvisada damunt l'herbei, Jesús alimenta generosament la multitud, partint d'una minsa porció de menjar que, compartida, es multiplica. D'una cosa ben simple en pot néixer quelcom més gran: un petit gest humà de generositat, Déu és capaç de convertir-lo en proesa.

En diferents comunitats cristianes de seguida es va fer la relectura eucarística d'aquest miracle —d'abundor o de donació— de Jesús: ell, reunit amb els deixebles i molta altra gent, beneeix Déu i reparteix el menjar, «tant com en volien», diu el text. El nombre dotze, dels coves de les sobres, té un significat simbòlic: fa pensar en les dotze tribus d'Israel o en els dotze apòstols.

Quant al problema de la fam en el món, si apreníem a repartir l'aliment —la riquesa, les grans fortunes— hi hauria teca per a tothom i encara en sobraria algun cove. «El millor lloc per a guardar el menjar que et sobra és l'estómac del teu veí», fa un proverbi esquimal.

En la catequesi implícita d'aquest passatge bíblic hi ha la relació entre la Paraula (o Saviesa) i l'Aliment, l'una i l'altre capaçs de sadollar o satisfer els desitjos humans.

Déu ens estima, i perquè ens estima ens alimenta. Sols cal que acceptem de compartir la seva taula. Una religiosa em deia, ja fa anys: «De l'eucaristia del diumenge en visc tota la setmana.»

Aquest comentari correspon a l'evangelí del diumenge XVII: Jo 6,1-15

La imatge

La iconografia atorga característiques pròpies a cada sant i així els reconeixem. De sant Jaume en guardem un llibre amb paraules i fets de Jesús, com també la figura del pelegrí amb l'especial vestidura, el bordó i el capell.

La Paraula orienta a viure sota la inspiració de l'Esperit; el pelegrí recorda que en aquest món hi som de camí fins al dia de l'abraçada del Pare. Dos recordatoris importants.

Sant Jaume Apòstol (s. XV). Pere Oller

Agenda

Lit. hores: Setmana I

26 dilluns

—Sant Joaquim i Santa Anna, pares de Mare de Déu
—Jornada Mundial dels Avis
Ex 32,15-24.30-34/Salm 105/Mt 13,31-35

27 dimarts

—Santa Natàlia, màrtir
—Sant Cugat, màrtir
Ex 33,7-11;34,5-9.28/Salm 102/Mt 13,36-43

28 dimecres

—Sant Victor I, papa
Ex 34,29-35/Salm 98/Mt 13,44-46

29 dijous

—Sta. Marta, Maria i Llätzer de Betània
Ex 40,16-21.34-38/Salm 83/Lc 10,38-42 o bé Jo 11,19-27 o bé Jo 12,1-11

30 divendres

—Sant Pere Crisòleg, bisbe i dr.
—Sts. Abdó i Senén (Nin i Non), mrs.
Beat Francesc Xavier Ponsa i companys mrs.
Lv 23,1.4-11.15-16.27.34b-37/
Salm 80/Mt 13,54-58

31 dissabte

—Sant Ignasi de Loiola, fund.
Lv 25,1.8-17/Salm 166/Mt 14,1-12

1 diumenge XVIII de durant l'any/Cicle B

—Nostra Senyora de Itziar
—Sant Alfons Maria de Liguori, bisbe fund. i dr.
—Comença agost, consagrat al Puríssim Cor de Maria
Ex 16,2-4.12-15/Salm 77/Ef 4,17.20-24/Jo 6,24-35

75è Aniversari del Concurs Parroquial de Cantonigròs

Blanca Busquets

El dissabte dia 3 de juliol vam commemorar el 75è aniversari del Concurs Parroquial de Poesia de Cantonigròs, propiciat i tirat endavant per un grup de persones encapçalades per Joan Triadú, que havia conegut el poble arran d'una estada per qüestions de salut. L'efemèride del dia 3 (que s'havia d'haver celebrat l'any 2020, però no es pogué fer com tantes altres coses a tot el món) va constar d'una missa solemne, d'un acte acadèmic, de la inauguració d'una escultura d'Alícia Casadesús, de l'ofrena floral a la placa que van dedicar a Joan Triadú els qui havien pres part en el concurs i, finalment, de la visita a l'exposició amb fotografies d'època comissariada per Carles Comella amb l'assessorament de Teresa Clota.

La missa solemne va ser concelebrada pel bisbe de Vic, Romà Casanova, l'arquebisbe d'Urgell, Joan-Enric Vives, l'abat de Montserrat, Josep M. Soler, i Mn. Josep Castanyé, rector de la parròquia de Sant Roc de Cantonigròs. El bisbe de Vic va adreçar unes paraules als assistents al final de la missa, parant especial esment en la fe cristiana que havia dut Joan Triadú a tirar endavant un concurs de poesia sota l'empara de la parròquia l'any 1944, com també la que l'havia guiat tota la seva vida.

A continuació hi va haver una benvinguda als assistents per part de Mn. Castanyé i de l'alcalde del municipi, Àlex Montanyà, i una conferència a càrrec del professor Ramon Pinyol, president de la Secció Històrico-Arqueològica de l'Institut d'Estudis Catalans R. Pinyol va glossar tant la figura de Joan Triadú com la seva gran tasca amb el concurs, i recordà que la parròquia (com l'Església catalana en general) va ser l'aixopluc ideal per a impedir o almenys frenar els atacs del franquisme contra tot el que era la nostra llengua i la nostra cultura. Mn. Vila primer i Mn. Cruells més tard van esdevenir peces clau. I així va ser que, per Cantonigròs, van desfilar els grans de les lletres del moment: Carner, Martí i Pol, Leveroni, Foix, Manent, Arderiu...

Uns quants poemes d'alguns dels guanyadors van cloure aquest acte, recitats primer per Joan Crosas, Carles Duarte i Blanca Busquets, i musicats després pel grup Safareig. L'artista d'arts visuals Alícia Casadesús va dir unes paraules per inaugurar la seva escultura, i l'arquebisbe de la Seu d'Urgell va fer un parlament davant la placa commemorativa de Joan Triadú, just abans de passar a visitar l'exposició de fotografies antigues (amb les corresponents explicacions de Carles Comella) i de fer-nos tots plegats una foto per a la posteritat.

Nomenaments de rectors i vicaris per al curs vinent

Signats pel senyor bisbe el 12 de juliol

Mn. Paul Badibanga Mudimina, rector de les parròquies de Sant Julià de Cabrera, Sant Roc de Cantonigròs, Sant Andreu de Pruit i Sant Miquel de Rupit.

Mn. Jonas Haguma, rector de Sant Joan d'Avinyó,

Santa Maria d'Horta d'Avinyó, Sant Miquel de Terradelles i Santa Eugènia de Relat.

P. Gustavo Lombardo, I.V.E., rector de les parròquies de la Mare de Déu de la Mercè i Santa Maria de Valldaura de Manresa.

Mn. Jean de Dieu Ndizeye, rector de Santa Maria de Camprodon, Sant Esteve de Llanars i Santa Cecília de Molló.

Mn. Marcel Nsanzineza, rector de les parròquies de Sant Martí de Mura i Santa Maria de Talamanca.

Mn. Josep Sala Subirana, rector de les parròquies de Sant Romà d'Aranyonet, Santa Maria de Borredà, Sant Cristòfol de Campdevàrol, Sant Esteve de Comià, Sant Feliu d'Estiula, Sant Pere de Gombrèn, Santa Maria de les Lloses, Sant Bartomeu de Llaers, Santa Maria de Matamala, Sant Vicenç de Palmerola, Sant Josep Obrer de Ripoll, Santa Maria de Ripoll, Sant Julià de Saltor, Sant Bernabé de les Tenes, Sant Esteve de Vallespirans, Sant Llorenç de Campdevàrol, Sant Sadurní de Noya, Sant Julià de Vallfogona, Santa Eulàlia de Viladonja i Sant Martí de Vinyoles de Portavella. Tindrà com a vicari **Mn. Ignace Iyakaremye**.

Mn. Oswald Sibomana, rector de les parròquies de Sant Vicenç de Castellbell, Santa Magdalena del Pont de Vilomara, Santa Maria del Vilar, Sant Pere de Rellinars, Santa Maria de Rocafort i Sant Vicenç de Castellet. Tindrà com a vicari **Mn. Jean Marie Vianney Gakwandi**.

Mn. Pere Oliva March, moderador de l'activitat pastoral de la parròquia de Santa Eugènia de Berga.

Mn. Etienne Cishimbi wa Cishimbi, vicari de les parròquies de Sant Julià de Cabrera, Sant Roc de Cantonigròs, Santa Maria de Corcó de l'Esquirol, Sant Andreu de Pruit, Sant Miquel de Rupit, Sant Bartomeu Segorgues i Sant Cristòfol de Tavertet.

Mn. Jean Bernard Kankolongo Luboya, vicari de les parròquies de Sant Quirze i Santa Julita de Muntanyola, Santa Eulàlia de Riuprimer, Sant Martí de Sentfores, de la Mare de Déu de Lurdes i la Mare de Déu del Remei de Vic.

Mn. Félicien Mbonigaba, vicari de les parròquies de Sant Martí d'Ogassa, Santa Llúcia de Puigmal, Sant Joan i Pau de les Abadesses, Sant Miquel de Setcases i Sant Martí Surroca.

Mn. Achille Nzamurambaho, vicari de les parròquies de Santa Maria i de la Sagrada Família d'Igualada.

P. José Gabriel Vicchi, I.V.E., vicari de les parròquies de la Mare de Déu de la Mercè i de Santa Maria de Valldaura de Manresa.

Mn. Joan Tió Vilardell, diaca participant en la cura pastoral, amb Mn. Pere Oliva March, de la parròquia de Santa Eugènia de Berga.

Mn. Manel Torrents Fiter, adscrit a la parròquia de Santa Maria de Folgueroles.

Capítol general de les Josefines de la Caritat

Des d'ahir fins al pròxim 4 d'agost, un total de 28 religioses Josefines de la Caritat estan reunides a la casa general de Vic, amb el lema «Arrelades en Crist per irradiar esperança». És una invitació a viure des de l'agraïment enmig de la incertesa i provisionalitat actuals.

«The Chosen»: l'elegit

Chus Moran –Autem

Tanca els ulls i imagina l'escena: milers de persones són en un lloc apartat i despoblat a la ribera del mar de Galilea. Fa hores que escolten Jesús, el mestre. Les seves paraules són tan veritables que fan perdre la noció del temps. Es fa tard, la gent està cansada d'estar tot el dia allà, amb una forta calor, i, tot i això, ningú no s'atreveix a anar-se'n, ja que és molt el que es poden perdre. El silenci, quasi sagrat, engoleix fins el buf de la brisa que s'aixeca. Comença a baixar una mica el sol i sembla que es pugui notar l'olor de l'herba que hi ha sota els peus de la gentada. De sobte, uns dels qui van amb Jesús murmuren alguna cosa sobre el menjar i que és impossible trobar aliment en un lloc així. Un noi obre la seva bossa i l'enseny a un d'ells. L'aliment de tota una setmana està a punt d'evaporar-se, però no pot guardar-lo per a ell mateix, sabent que estan preguntant. «Aquí hi ha un noi que té cinc pans i dos peixos», diuen, i Jesús demana que els hi portin, els beneeix i aquell acte de generositat, de donació de tot el que tenia, esdevé un miracle majúscul. Menjaren tots fins a saciar-se. T'imagines la sorpresa davant aquest misteri? Era necessària la fam i la set d'aquest moment perquè tingués lloc el miracle. Jesús obra en aquesta penúria, quan semblava que no hi havia possibilitats, es multiplica el poc que tenen per a alimentar milers de persones. Quina fe i quina audàcia, la d'aquests homes, la d'aquest noi! Hi posa tot el que té, però ho posa. Així, doncs, Jesús es recolza en aquest poc per a desbordar-se.

Aquesta mateixa fe i aquesta mateixa audàcia, aquest mateix passatge de l'evangeli, és el que ha portat Dallas Jenkins a crear, dirigir i ser coguionista de la sèrie *The Chosen*, la primera sèrie per temporades sobre la vida de Crist. Quan la seva vida de cineasta semblava un fracàs, posar els seus cinc pans i dos peixos al servei de Déu ha provocat un fenomen mundial. La sèrie compta fins ara amb més de 214 milions de visualitzacions, xifra que supera amb escreix el nombre de visualitzacions de les sèries en les principals plataformes online (Netflix, Prime Video, Movistar, etc.).

Em pregunto si no serà la mateixa fam d'aquest segle XXI la que permet que l'Esperit Sant susciti en els cors tan belles iniciatives i tan ben fetes, i la que ens mou als famolencs a buscar coses bones amb què alimentar l'esperit. A mi aquesta sèrie m'ha commogut i em continua commovent. La realitat de l'evangeli, bastant fidedigna, es combina amb un fictici però possible context, que dona lloc a cadascun dels relats evangèlics. Es creen preàmbuls i epílegs per a cadascun dels moments de la vida de Jesús. Es mostren uns deixebles tan propers i reals que és impossible no identificar-te amb algun o amb diversos d'ells, homes i dones normals, amb els seus anhels d'estimar, amb els seus interessos, amb les seves imperfeccions i els seus límits. Són un preciós retrat de com Déu ens ha estimat primer sense necessitat de fer o tenir o ser d'una determinada manera. Ell elegix a qui vol per a aquest «aneu i feu deixebles».

Jesús és, en aquesta sèrie, tan proper, amb una humanitat tan ben retratada i alhora amb una divinitat que es desvela en cada gest, que no pot deixar-te indiferent. Em sembla absolutament captivador, amb un humor que atrapa i una mirada que et traspasa l'ànima. No havia vist mai, en cap pel·lícula sobre la vida de Crist, que algú pogués reflectir tan bé, amb una imatge i poques paraules, l'impacte d'una mirada, la de Jesús, en la vida de les persones: la guarició de Maria Magdalena, la del leproós, la crida a Mateu, el diàleg amb la dona samaritana...; tots ells, trobaments de transformació que transmeten, amb una força increïble, l'acció de Déu en el cor de l'home. Trobaments que desvelen com la mirada de Déu ens veu amb tota la nostra dignitat, més enllà dels nostres límits, veu el seu somni per a nosaltres, hi veu Jesús. Hi ha escenes delicioses, en què un creuament de mirades, un silenci, una paraula o dues com a molt, aconsegueixen fer que el teu cor bategui amb força i passi del riure al plor en

pocs segons, provocant un anhel profund per conèixer i tractar més Jesús i fer-lo conèixer als altres. Aquesta sèrie pot ser una eina d'evangelització al servei de l'acció de l'Esperit Sant.

A través d'un talent artístic, mitjançant l'art de les imatges, Déu està tocant els cors i fent que es donin històries de conversió i restauració, més enllà de la pantalla, que són narrades com a testimoni de l'impacte de *The Chosen* en el nostre món. Impacta també positivament que les vuit temporades que s'han planificat per a la sèrie s'estan produint exclusivament mitjançant una estratègia de *crowdfunding*, en què alguns usuaris, de manera voluntària, financen la sèrie perquè d'altres puguin gaudir-ne gratuïtament, que després seran els qui col·laboraran a produir les següents temporades.

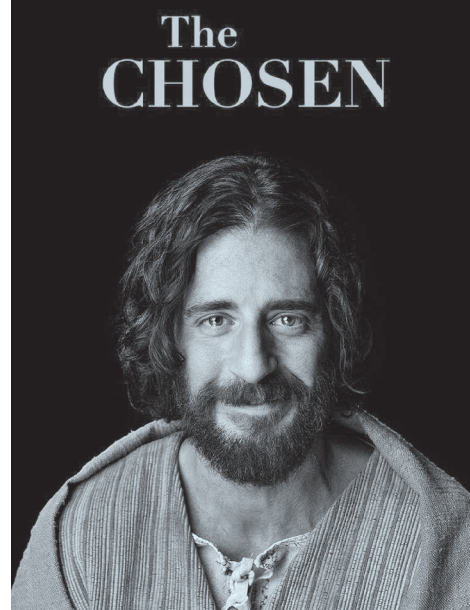
La sèrie es pot veure a través d'una aplicació gratuïta de mòbil o tauleta i també per subscripció a Netflix.

La Sèrie

«The Chosen»

Temporades i capítols

Aquesta sèrie porta fetes dues temporades de vuit capítols cadascuna (i un episodi pilot anterior). En la primera temporada veiem com Jesús allibera Maria Magdalena i crida els seus primers deixebles: Simó, Andreu, Joan i Jaume. També veiem un Jesús molt amic dels nens en un capítol sencer. Realitza el seu primer miracle públic en les noces de Canà, cura els leprosos, paralítics... Crida Mateu i coneix Nicodem i la dona samaritana. En la segona temporada Jesús va augmentant la colla de deixebles i coneixem les històries d'aquests, prèvies a trobar-se amb Jesús. Acaba aquesta segona temporada amb el sermó de la muntanya davant una gran multitud.

Jornada Mundial dels Avis i de la Gent gran

Romà Casanova, bisbe de Vic

El sant pare Francesc no deixa de sorprendre'ns en moltes coses, tant en el seus gestos i fets com en les seves iniciatives i disposicions. I ens sorprèn sempre de manera positiva. Així, ara vol que se celebri en tota l'Església la Jornada Mundial dels Avis i de la Gent gran en el diumenge més pròxim a la memòria de sant Joaquim i santa Anna, pares de Maria Verge i, per tant, avis de Jesús. Aquesta jornada és adient després d'haver viscut amb dolor el moment difícil de la pandèmia, la qual va afectar de manera més dura els ancians; no solament amb la mort de moltes persones —la realitat més dolorosa—, sinó també amb l'aïllament i la solitud durant un llarg temps, tant en les llars com en les residències i hospitals. Ha estat molt el sofriment, però hi ha una paraula del consol, en l'avis del Papa: «El Senyor coneix cadascun dels nostres patiments durant aquest temps» (*Missatge per a la Jornada dels Avis*).

La pandèmia, afectà de manera més dura els ancians; no solament amb la mort sinó també amb l'aïllament i la solitud

Ara bé, aquesta jornada no és sols per a mirar el passat, sinó per a esguardar amb confiança el futur i donar un missatge d'esperança: el Senyor és sempre amb nosaltres; també, evidentment, amb els avis i la gent gran. Prenent una tradició referent a les dificultats de Joaquim i Anna, que a causa de la seva infertilitat sofrien rebuig, però que reben consol amb la visita d'un àngel, Francesc, papa, ens fa descobrir que, malgrat el llarg aïllament, cada ancià o anciana rep la visita d'un àngel. I això, com? «Àngel» significa «missatger». En la Paraula de Déu trobem el missatge viu de Déu a nosaltres. «Lle-

gim una pàgina de l'evangeli cada dia, preguem amb els salms, llegim els profetes.»

Però la mirada al futur esperançat no és solament rebre, sinó també donar. I el Sant Pare indica per als avis una manera concreta de fer realitat el manament missioner de Jesús a la seva Església: «Quina és la nostra vocació avui, a la nostra edat? Custodiar les arrels, transmetre la fe als joves i tenir cura dels petits. No ho oblideu. [...] No hi ha edat en què un pugui jubilar-se de la tasca d'anunciar l'Evangeli, de la tasca de transmetre les tradicions als néts.» I, juntament amb aquesta missió, hi ha la necessitat de ser tots, sense distinció d'edat, part activa en la rehabilitació de la societat, la qual s'ha de fer amb tres pilars: somnis, memòria i pregària. Els ancians han d'aportar als joves aquestes tres coses; ser capaços de mirar el futur, des del passat («la memòria és viure»), confiant en Déu.

